

Izhaja vsak torek in petek
za časa vojne.

Dopisi naj se frankujejo in pošljajo
uredništvu lista »Mir« v Celovec,
Pavličeva ulica šte. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure
dopold. in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani
lista pišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

MIR

Glasilno koroških Slovencev.

Velja za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod na-
pisom: Upravištvu lista »Mir« v
Celovcu, Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se
plačuje vnaprej.

Za inzerate se plačuje po 20 vin.
od garmond-vrste vsakokrat.

Dopisom je treba za odgovor pri-
ložiti pošno znamko.

Leto XXXIV.

Celovec, 29. maja 1915.

Št. 43.

Po Lahu!

Topovi grmijo, kri teče tudi ob italijan-
ski meji. Dolgo traja že vojna, da si že vse
želi miru. In vendar je vsem odleglo, ko je
napovedala vojno Italija — verolomnica. Ta
vedna napetost med nami in sovražno so-
sēdo na solnčnem jugu je človeka morilo,
in zato ljudstvo vojne z Italijo ni sprejelo
na znanje s strahom, ampak z gnjevom, s
strastjo, z željo po maščevanju. Čeravno
smo več ali manj blizu italijanske meje,
vendar je opaziti pri ljudeh nasplošno čut
popolne varnosti. Zdi se, da bo ljudstvo vso
strašno težo vojne lažje prenašalo, ko se je
pridružil k številnim drugim sovražnikom
še Italijan; v ljudstvu je vzkipeo, kar se je
od začetka vojne sem nabiralo. Italijanski
zaveznik je nasproti nam igral ves čas med
vojno tako grdo vlogo, da je vsakdo spoz-
nal: To ni noben zaveznik, ampak zaen-
krat še z nevtralnno barvo maskiran sovraž-
nik, ki išče priložnosti, kako bi očitno mogel
pokazati svoje rogove.

In Italija je res napovedala vojno. Do-
bro! Naj le pride Lah, bo že videl, kako
prijetno je razbijati si glave ob avstrijskem
kamenitem zidu na jugu. Če je Lah raču-
nal, da bo imel sedaj lažje delo z nami, me-
neč, da smo svoje moči že kolikortoliko iz-
črpali, potem se je korenito zmotil. Avstro-
ogrski dvoglavi orel je močnejši kot v za-
četku vojne, in volja prebivalstva, vzdržati
do konca, do konečne zmage, je po italijan-
ski vojni napovedi dvakrat močnejša.

Na Laha! Udrimo po njem!
To je ljudski bojni klic! V našem
narodu pravzaprav nikdar ni zaspal, in
morda nobena vojna Slovencev ne bi mogla
tako elektrizirati, kakor boj zoper Laha, zo-

per katerega so se že naši pradedje zmago-
vito vojskovali.

Na vojsko so na Laškem najbolj huj-
skali framazoni, ki mislijo, da se bodo oko-
ristili, naj poteče za Lahe vojna tako ali
tako. Seveda je njihov prvi in glavni cilj
v tej vojski uničiti Avstrijo, ki je danes še,
hvala Bogu, katoliška. Potem pa, mislijo,
bi se z vso silo vrgli na Vatikan in na ka-
toliško Cerkev. Znani pesnik in vojni huj-
skač d'Annunzio je dobil od tropsporazuma
8 milijonov na razpolago za hujskanje na
vojno proti Avstro-Ogrski. To vojno huj-
skanje je sicer uspelo toliko, da je Italija
mogla napovedati nam vojno, toda večina
ljudstva na Italijanskem je vendar proti
vojni. Ena sama izgubljena večja
bitka, in Italija vzplameni v
revoluciji, dočim pri nas ljudstvo čisto
mirno čaka, kako se bodo razvili boji; mi
zaupamo na Boga in se zanašamo na našo
močno utrjeno mejo in junaško armado.

Tudi v tem boju ne bomo osamljeni,
ampak se bodo tudi proti Italiji skupno bo-
rili naša in nemška armada. Tudi ta za-
vest dviga pogum. V Slovincih in Hrvatih
pa je ogorčenost zoper Italijo še dvakrat
večja, kakor pri drugih avstro-ogrskih na-
rodih, ker stega Lah grabežljive roke ravno
po slovenskem ozemlju in hoče odtrgati kos
naše lepe slovenske domovine in naš narod
razdeliti in ga s tem uničiti.

Takšno je razpoloženje v Avstriji. In v
Italiji? Italijanske oblasti so morale ob ita-
lijansko-švicarski meji mejne straže zelo
pomnožiti, ker so Italijani v velikem številu
dezertirali v Švico.

Kdaj je Italija napovedala vojno?

Na Binkošti, 23. majnika, dopoldne je
italijanski kralj podpisal od Salandre pred-

loženo mu vojno napoved Avstro-Ogrski.
Italijanski poslanik na Dunaju je ob pol-
štirih pop. izročil v zunanjem ministrstvu
vojno napoved Italije, ki so mu jo brzojavno
sporočili. Obenem je izjavil, da odpotuje še
istega dne ali drugo jutro.

Popoldne istega dne že je objavila »Wie-
ner Zeitung« v uradnem delu cesarski ma-
nifest: »Na moje narode!«

Takoj se je vse odredilo, da je mogel
italijanski poslanik mirno odpotovati. Ob-
enem je bil v Rimu dostavljen avstro-ogr-
skemu poslaniku potni list, nakar je posla-
nik odpotoval. Italijanska vojna napoved
Avstro-Ogrski bo imela za posledico, da na-
povesta Italiji vojno Nemčija in Turčija.
Nemški poslanik Bülow je ta-
koj dobil ukaz, da obenem z av-
stro-ogrskim poslanikom baro-
nom pl. Macchio zapusti Rim.

Avstrijski Lah zoper zavratnost Italije.

Avstrijski državni poslanec dr. Bu-
gatto (italijanska ljudska stranka) je ob-
javil v italijanskem listu »Ecco del Lito-
rale« pod naslovom »Italija je razdrobila
italijansko čast« oster članek zoper sramot-
no nezvestobo Italije, češ, da je osramotila
italijanski narod z neizbrisno sramoto. V
trenotku, ko prijateljica in zaveznica Av-
stro-Ogrska, namesto dogovorjene pomoči
za slučaj sile ne zahteva nič drugega, kakor
pravico, da se more sama in nemoteno bra-
niti, v trenotku, ko ponudi Avstrija italijan-
ski državi toliko, kolikor bi mogla doseči
le po posebno veliki zmagi, vzdigne Italija
orožje zoper Avstrijo. Avstrijski Italijani
so prva žrtev te italijanske verolomnosti,
čutijo se napadene, ponižane, poražene od
ljudi istega jezika. Toda Italija in svet naj
izvesta, da avstrijski Italijani

Podlistek.

Mrtvi in živi.

Nekaj spominov iz polpreteklosti, napisal
Jos. Stariha.

(Dalje.)

Priplul je tudi val v tisto sobo pri Tra-
besingerju. Odnesele je drugega za drugim,
ki so se shajali tam, zanesel Bog ve kam,
Bog ve v katero smer. Izpraznila se je, za-
stonj so iskale oči njih, ki jih ni bilo več.

A ko sem nekega pozno poletnega ve-
čera zašel zopet tja in pogledal po sobi, te-
daj se mi je hipoma zazdelo, da je priplul
kosček domovine, daljnje in nepozabne, v
to tuje mesto. Zablížčala je pred menoj v
vsej svoji krasoti lepa oddaljena dolina, za-
svetlikal se gozd, skrivajoč se pod zelenim
širokim trsnim listom, zardela breskev v
viseči rebri kakor lice lepega dekleta. Raz-
veselilo se je moje srce...

Izza mize pa je vstal Ivan, v uniformi,
takšen kot je bil prvič, ko sta se križala na
jina pota. Ni se postaral, vedro je bilo nje-
govo lice in čisto njegovo oko. Samo neko-
liko zamišljen se mi je zdel ves večer. Pri-
stopil je k meni:

»O, Jože... Pepe...«

»Torej tudi Ti, Ivan?«

»Kakor vidiš...«

Hitro je minul večer ob pogrevanju raz-
nih spominov. Od sedaj sva bila večkrat
skupaj. Kadar je nanese prilika in dopu-
ščal čas. Največkrat pa je bil redkobese-

den, beseda ni prav hotela iz njegovih ust.
Ko se je pa razvnel, tedaj si ga lahko po-
slušal in si spoznal vso njegovo nevsakda-
njo, rahločutečo, globoko dušo. Ob posebno
slovesnih trenotkih je govoril o svojih na-
črtih v bodočnosti. »Pa seveda, če bomo še
živi... če pojde to tako-le mimo nas,« je
dostavil navadno vsakokrat in umolknil ter
se obrnil proti omizju, da je poslušal, kaj
se menijo oni, ki so bili v enakih okoliščini-
nah kakor on. In bilo jih je mnogo, in me-
njavali so se vsak dan...

»Pusti... kaj boš plačeval ti... dovoli,«
je dejal čestokrat, ko je bilo treba plačati
račun. »Družino imaš... časi so slabi...
jaz pa sem sam.«

In plačal je za oba.

In to čestokrat...

Tudi zunaj sem ga srečaval, na ulici.
Navadno je hodil hitro, drobeč korake, da
sem ga vselej že spoznal oddaleč. In sem
ga počakal, da sva šla za hipec skupaj.

»Ti... v torek pojdem domov...«

»Za več časa? Si dobil dopust?«

»Za osemindeset ur... Mali Šmaren
je... saj veš... v Log pojdem.«

In zopet spomini, sami lepi spomini na
mlade dni... ko smo bili še cerkveni strež-
niki... Ko smo hodili z očetom, materjo, po
stranskih bližinah mimo polnih trsov, mimo
breskev in smokev, proti cerkvi, od katere
je bučal veliki zvon tako slovesno in se je
glas njegov razlegal po vsej daljnji dolini...

»Da bi mogel s taboj...!«

»Pojdi!«

»Ni časa, dragi moj... spomni se name,
ko prideta skupaj s Franceljnom.«

Zamislil se je in začel hoditi počasneje.

»Bom,« je dejal čez nekoliko časa. »Ko-
gar srečam, ga pozdravim...«

»Lep dan bode...«

»Morda zadnji tamkaj zame...«

»Ne bodi no, Ivan... morda Te še nika-
mor ne pošljejo... in ostaneš tukaj.«

»Naj bo kakor hoče... po slovo poj-
dem...«

— Ko se je vrnil, je bil še bolj redko-
beseden. Ne vem, kaj ga je tlačilo... nekaj
se mu je moralo pripetiti tam doli... srce
je bilo težko... misli svinčene...

In res je prišel čas odhoda... v pozni
jeseni...

Odšel je kakor jih je odšlo tisoč in tisoč
drugih, tovariši so se poslovili od njega kot
od prijatelja... pri čaši vina... voščili mu,
da se še kdaj vrne...

Toda ni se vrnil... Med prvimi je bil,
ki ga je zadela krogla... skozi sence mu je
šla... eno izmed najboljših življenj je bilo
strto, eno izmed onih, ki jih domovina naj-
bolj potrebuje...

Torej drugi od tiste mize... koliko jih
še bo?«

Dostokrat se spominjam nate... čez dan
pri delu... a najčešče tako-le proti večeru,
ko zahaja solnce za daljnje gore... ko zrem
za njim v sanjah in žalostnih mislih. Ali
jih pojde še mnogo za Taboj... izmed nas,
ki nas je itak že tako malo... peščica...
ali se jih še mnogo ne vrne nikdar več, ka-
kor se nisi vrnil Ti, rojak moj — Ivan Žgur?

korak Italije obžalujejo, se s studom obračajo od njega in ga proklinjajo. Prvi, najhujši tožitelji so pred sodnim stolom zgodovine. Sodba je že izrečena, kazen je pa v božji roki!

Prva vest z italijanskega bojišča.

Prvo uradno poročilo o bojih z Lahi z dne 24. majnika pravi: Ko je nastopilo vojno stanje, so se na nekaterih krajih tirolske meje začeli manjši boji.

Na primorskem obmejnem ozemlju se je pri mejni vasi Strassoldo prikazala italijanska konjenica.

Prva akcija naše mornarice.

V noči, ki je sledila vojni napovedi, od 23. na 24. majnika, je naša mornarica podvzela prvo akcijo proti italijanski vzhodni obali med Benetkami in Barletto in je na več mestih z uspehom obstreljevala vojaško važne stavbe.

»Cesarski bombe mečejo, Taljanke se pa jočejo.«

Obenem so naša vodna letala vrgla bombe na postajo za zrakoplove v Chiaravalle ter na vojaške naprave v Anconi ter na arzenal v Benetkah. Bombe so napravile očitno škodo in povzročile požare.

Cesar upa na zmago.

Cesar je poln zaupanja na zmago zoper Lahe in se je pri sprejemih zadnje dni tudi tako izrazil.

Navdušenje po monarhiji.

Na Dunaju so se 24. t. m. vršili obhodi po mestu, pri katerih so nosili zastave in peli domoljubne pesmi. Enako poročilo prihaja tudi iz Prage. Posebno navdušenje je pa vladalo v Inomostu na Tirolskem. V Trstu je nastalo veliko razburjenje, ko se je izvedelo o vojni napovedi Italije. Obenem je posebna izdaja uradnega lista naznanila, da je tržaški občinski svet razpuščen in imenovan cesarski komisar, ki bo upravljal občinske zadeve. Zbrala se je velika množica, ki je priredila na več krajih patriotske demonstracije.

Vladni komisar v Trstu.

Za vladnega komisarja za občinsko upravo v Trstu je bil imenovan namestniški svetnik Janez Krekich-Strassoldo pl. Treuland.

Tudi občinski svet v Gorici razpuščen.

Tudi goriški občinski svet je bil razpuščen in je bila občinska uprava mesta Gorice poverjena namestniškemu tajniku Ernestu konte Dandiniju de Sylva, ki je svojo službo takoj nastopil.

Italijansko časopisje prepovedano.

Uradna »Wiener Zeitung« je v posebni izdaji z dne 23. t. m. objavila odredbo notranjega in pravosodnega ministrstva, s katero se prepovedo perijodične tiskovine (časniki), ki izhajajo v Italiji, neperiodične tiskovine pa so podvržene reviziji.

Politična uprava poverjena vrhovnemu poveljniku.

Uradna »Wiener Zeitung« objavlja, da je na podlagi § 14. drž. tem. zakona od dne 21. decembra 1867 dobil vrhovni poveljnik vojnih operacij zoper Italijo dovoljenje, da na Tirolskem, Predarlškem, Solnograškem, Štajerskem, Koroškem, Kranjskem, Goriškem in v Gradiški, v Istri in v Trstu sme v varstvo vojaških interesov na polju politične uprave izdajati odredbe, povelja in izsiljevati njihovo izpolnjevanje. Če se vrhovni poveljnik posluži te pravice, mora dotične odredbe nemudoma naznaniti šefu deželne politične uprave. Politični deželni predstojniki ter njim podrejeni politične in policijske oblasti in občinska predstojništva so dolžni, da take odredbe in povelja vrhovnega poveljnika natanko izpolnujejo in izvršujejo. Ta cesarska odredba je stopila v veljavo na dan razglasa, to je 23. majnika 1915.

Nemška poslanika pri Vatikanu.

Pruski in bavarski poslanik pri Vatikanu sta zapustila Rim.

Benetke kakor izumrle.

Avstro-ogrski podaniki, ki so še ostali v Benetkah, so se pred napovedjo vojne na nasvet generalnega konzulata podali v do-

movino. Avstro-ogrski hotelirji, ki so več let bivali v Benetkah, so zaprli hotele. O tujcih ni ne sluha ne duha. Mesto, ki je sicer živelo od tujcev, je kakor izumrlo in pričakuje veliko revščino.

Splošna mobilizacija v Italiji.

Italija je v resnici že več tednov mobilizirala. Dne 22. majnika pa je bil šele nabit razglas vojnega ministrstva, ki odreja takojšnji vpoklic vseh izvežbanih vojaških zavezancev in črne vojne od 1. 1876. navzgor.

Boji na severu.

Boji ob Sanu se nadaljujejo. Zveznim četam se je posrečilo vreči vse ruske čete preko reke San na celi črti. Vzhodno od Jaroslava so zvezne čete krvavo odbile posamezne napade močnih sovražnih sil. Zanimivo je poročilo nemškega najvišjega armadnega vodstva, da so vzhodno od Jaroslava ujeli Ruse, ki niso bili oboroženi s puškami, ampak s hrastovimi bati. Skupno število ujetnikov je poskočilo za 20.000 mož in znaša od 2. maja 194.000 mož.

V ruski Poljski se vršijo boji pri Kielcah, kjer je bilo ujetih v celem 30 ruskih častnikov in 6300 mož.

Ruska ofenziva v vzhodni Galiciji je dosegla reko Prut, kjer je obstala. Poizkusi Rusov, zavzeti močno utrjeno mesto Kolo-meo, so se ponesrečili z velikimi izgubami za napadalce. Tudi ruski poizkus, prekoračiti reko Prut pri Bojanu vzhodno od Černovic se je izjalovil.

Srbija in Italija.

Dunaj, 20. maja. Belgrajska »Politika« prinaša 9. t. m. pomenljiv članek:

Italija se je odločila, da nese svoje simpatije in sodelovanje na semenj. Javna dražba se je pričela in sedaj je edini vodilni nagib italijanske politike klic: »Kdo dá več?« Kakor je videti, se zadnji čas Italija bolj nagiba k ententi, kar kaže, da je ententa stavila večjo ponudbo. Italija ne vstopi v vojsko, da bi podpirala skupni cilj, prenovljenje Evrope v zmislu prava in pravičnosti, ampak ji je to golo trgovsko podjetje. Italija hoče ravno tedaj napraviti »kšeft«, ker je po njenih mislih ententa že dovršila največji in najtežji del tega dela in se je tako riziko za Italijo znižal na najmanjšo mero.

Res je sicer, da danes Avstrija nima več toliko prvovrstnega vojaštva, da bi se mogla proti Italiji z upanjem na uspeh zagnati. Vendar pa ostane še vedno vprašanje, ali se ne bo Avstrija v boju z Italijo vsaj tako krepko mogla braniti, da se bo potem lahko na to brambo sklicevala, da ima zato pravico do obstoja. Zato ni izključeno, da Italija v to vojsko ne prinese pomoči, ampak »en manj« v vojne uspehe. Iz teh razlogov bi bilo dobro, da ne precenjujemo italijanskega nastopa. Sicer pa tudi ni prav laskavo za entento, če bi pustila sumiti, da je navezana na vojaško silo, ki se lahko drago prodaja.

Najbolj žalostno je pa to, da smo mi tisti, o katerih se pogaja. Angleška in Francija, ki v imenu entente vodita pogajanja z Italijo, dajeta na račun Srbije in jugoslovanstva. Dvojni sporazum daje Italiji na račun svoje zaveznice Srbije. Srbija ne potrebuje in ne zahteva nobene pomoči od Italije; najmanj pa je voljna za to dati jugoslovansko ozemlje.

Če je ententa navezana na laško pomoč, tedaj naj jim potrebno ceno plača iz svojega žepa. Saj ima dovolj zemlje, čez katero svobodno razpolaga, ne da bi s tem kršila pravice tretjih; Savojska, Korzika, Malta, Tunis, Alžir, Mala Azija in Egipt bi prav lahko služili za »kompenzacijski objekt« Italije.

Popolnoma smo uverjeni, da ta izsiljevalna politika Italije tudi ententi ni simpatična in da bo ententa le s težkim srcem v to privolila, kakor smo tudi prepričani, da se zna to izsiljevanje nad Italijo samo prej ali doslej bridko maščevati. Seveda je pravično in prav, da tisti daje, ki misli, da je treba nekaj dati. Mi ne potrebujemo Italije in mi zato nočemo dati nobenih žrtev za njeno pomoč. Istra in dalmatinska obal sta

slovanski in morata ostati slovanski. Vsak poizkus, to dejstvo prevreči s silo, bi znalo voditi k novim zapletljajem in sporom, katerih dalekosežnosti se ne da presoditi. To naj pomislita ententa in Italija!

Niš, mesto mrtvih.

Posebni poročevalec »Petit Journala«, Albert Londres, ki je prepotoval balkanske dežele, je prišel na svojem potu tudi v Niš. Pretresljivo opisuje, kar je videl in doživel tu:

»Eno mesto, revno mesto z nizkimi hišami, nam je z ledeno-mrzlo roko seglo v srce. Bil je to Niš s svojimi črnimi zastavami.« Na kolodvoru polno vojakov v brezbarvnih uniformah in vojaki sami so brez barve. Zunaj trg in cesta čez in čez pokrita s črnim blatom, ki sega konjem čez kopita. Voz, ki naj ga popelje v mesto, do kraja ogaben in odvraten, človeku se zdi, da se vozi na sami kugi. Prva hiša ob cesti je lazaret. Prej je bila to vojašnica. Sedaj so vse vojašnice lazareti. Niš! V mestu legarja smo. Tu se je največ umiralo in se še umira? Bo-li to kako opaziti? Voz zavije v glavno ulico in človek bi nehote vzkrinil. Iz hiš na obeh straneh ceste vise črne zastave. Ako človek to bere, ne čuti in ne misli nič posebnega; kdor pa nenadoma zavije v ulico, v kateri vse povsod plapolajo v vetru črne zastave, čuti, kako lega na njegove rame vse strašno gorje prizadetega naroda. Zastave so vseh velikosti: velike in majhne, prav majhne, nič večje kakor žepni robec, vse pa iste črne, smrtno barve. Na hotelu, v katerem se naseli Francoz, ni črnih zastav, pač pa na obeh sosednih hišah.

V gostilni ni ničesar dobiti pred 11. uro dopoldne, niti kosčka kruha; tako veleva odredba, ki določa, da smejo gostilničarji postreči gostom samo od 11. ure dopoldne in od 7. ure do 9. ure zvečer. Pač pa je po vseh mizah polno osmrtnic. Preko ceste mi pokažejo prodajalno, kjer morem kupiti kruha; tudi tu najdem osmrtnice poleg kruha.

Ob 11. uri se začne v gostilni obed. Takoj ti je jasno, kako so se mogli bacili tu tako razpasti. Namizni prt je umazan, kakor bi bil služil že dvem generalijam jedcev. Ako ga vzameš proč, se pokaže miza, ki je tekom štirih generacij niso enkrat očistili. Je se z visokon dvignjenimi komolci. Sosedje za mizo vzamejo iz žepa majhne svetilke, nalijejo vanje špirita in prižgo. Ali si bodo sami kuhali kosilo? Vzemo vilice in jih drže nad plamenom, potem nož, krožnik, čašo, kruh. Vsi gostje delajo tako. Jedilnica se je izpremenila v desinfekcijsko dvorano. Žge se vse, kar ne pride še vroče na mizo. Sir, kolači — vse, kar je količkaj sumljivo. Sežgala naj bi se tudi natakarjeva obleka. — Prenočišče ni lepše nego jedilnica.

Drugi dan obišče Londres enega izmed lazaretov. Na potu srečuje same črno oblečene ljudi. Človek bi mislil, da hodi po mestu mrtvih. Pred trgovinami z žalnimi predmeti stoje krste kar na trotoarju. Rumeno ali modro pleskane krste, okrašene s pozlačenimi lavorjevimi listi. To so krste bogatih ljudi. Krste revežev nimajo niti dna, marveč le dve stranski deski, zvezani spodaj z dvema navskriž prabitimi ozkimi kosi lesa, tako da pri pogrebu mrliču bingljajo noge sem in tje. Pač pa ima krsta pokrov.

Mimo nas omahuje vojak, ki ga je sama kost in koža. Tako je podoben mrliču, da človek ne ve, ali bi zbežal, da se ne bi okužil, ali pa bi ga podprl.

Izprva je bilo v Nišu po 200 smrtnih slučajev na dan. Odigravali so se uprav peklenski prizori. Tudi sedaj še vojaki trumoma umirajo v lazaretu »mrtvaških glav«. Od 300 srbskih zdravnikov jih je v lazaretih umrlo 120. V gori omenjenem lazaretu so sedaj francoski zdravniki. Tu so dvorane, v katerih so se odigravale tragedije. Dospeli so polni vozovi bolnikov s pegastim legarjem. Da so mogli vse namestiti, so postavili skupaj po dve postelji in počez so potem položili na vsako tako dvojno posteljo po pet mož. Vsako uro jih je umrlo po 4 do 6. Kakor hitro je umrl kak bolnik, so ga potegnili na tla in na njegovo mesto so takoj položili drugega bolnika. Mrliška veža je bila že davno prenapolnjena. Zato

so puščali mrličje kar na tlaku poleg postelj. Mnogokrat so v postelji umrli po štirje, tako da je peti videl umreti štiri tovariše ter je na njihovo mesto poleg sebe dobil štiri druge, medtem ko so prvi štirje ležali sedaj na tleh... In v vsaki dvorani je po dvajset parov postelj. Danes so postelje ločene. Kdor je zapadel smrti, pride drugam, v »kot brez upanja«. A to ni več ono veliko umiranje, niso več šestdeseteri od sto v marčnih dneh. Smrtni barometer je padel. Včeraj je kazal 20. (Dopis nosi datum: Niš, aprila.)

Dnevne novice in dopisi.

Za generalnega vikarja krške škofije je bil imenovan mil. gospod kn. šk. kancelar in stolni kanonik dr. Janez Quitt.

Prebiranje 18- do 50 letnih. Vpoklic v letih 1865 do 1872 in 1897 rojenih črnovojnih zavezancev je povzročil izpremembo že objavljenega poslovnega načrta za novo prebiranje v letih 1878 do 1890 in 1892 do 1894 rojenih. Po novem poslovnem redu, ki velja za vse te letnike, je prebiranje: v okraju Šmohor: Na Plöcken 25. maja, v Kočah 26. in 27. maja, v Šmohorju 28., 29. in 30. maja; v okraju Volšperku od 1. do 7. junija; v beljaškem okraju: v Beljaku od 28. maja do 6. junija; v okraju Špital: v Špitalu od 25. do 31. maja; v št. vidskem okraju: v Št. Vidu od 1. do 7. junija; v velikovškem okraju: v Velikovcu od 8. do 13. junija; v mestu Celovcu od 27. do 29. maja; v okraju celovška okolica: v Celovcu od 30. maja do 7. junija.

Odlikovani slovenski častniki. Vojaški zaslužni križec z vojno dekoracijo je dobil nadporočnik 3. polka dež. strelcev Stanislav Dekleva. Signum laudis so dobili: stotnik Franc Brižnik 26. domobr. pešpolka, nadporočnik Bernard Maurovič in Makso Ravtar 5. domobr. polka in nadporočnik 12. črnovojniškega polka Friderik Franc Bradač.

Omejitev nošenja orožja in municije. Dunajski uradni list z dne 21. t. m. priobčuje odredbe glede posesti orožja, municijskih predmetov in razstreljiv in glede prometa z njimi. Te odredbe veljajo za Tirolsko, Predarlško, Solnograško, Štajersko, Koroško, Kranjsko, Gorico in Gradiško, Istro, Trst in okolico. Na podlagi teh odredb lahko prepovedo deželne vlade nošenje in posest orožja, ter odredijo, da se mora vse orožje, municija in razstreljivo izročiti oblastim.

Cerkvene vesti. Dne 24. majnika so bili v duhovnike posvečeni sledeči gg.: iz 4. letnika: Dörr Karol iz Kremisa na Nižje-Avstrijskem, Hudovernik Albin iz Vetrinja, Peschke Artur iz Pruske Šlezije, Rohrachter Andrej iz Lienca na Tirolskem, Vrhnjak Jožef iz Leš pri Prevaljah; iz 3. letnika: Döbner Jožef iz Rožeka, Kotnik Šimen iz Guštanja, Schmutz Jožef iz Gradca, Volc Jožef iz Luč na Štajerskem, Zeichen Franc iz Lipe ob Vrbi in Zupan Ignacij iz Leš na Kranjskem. Z ozirom na časovne razmere so pri primicijah navadne pojedine prepovedane, cerkvene slovesnosti pa se seveda smejo vršiti kakor sicer; posvetne prireditve pa naj se omeje do skrajnosti.

Pavle Trabesinger padel. Ognjičar Albert Oberluggauer, prej policaj v Celovcu, je pisal iz ruskega ujetništva, da je 12. sušca padel Pavle Trabesinger, ki so ga morali pustiti samega. — Padel je tudi dr. Fric Meingast kot nadporočnik pri naskoku neke višine južno od Tarnova. V civilu je bil profesor na celovški realki.

Dopisnice za vojne ujetnike za dopis in odgovor je izdala avstrijska družba Rdečega križa. Dobivajo se na pošti po 3 vin. in se pošiljajo poštne prosto.

Pri sv. birmi v Celovcu je bilo na Binkošti birmanih 227 dečkov in 368 deklic, v ponedeljek pa 158 dečkov in 235 deklic, skupaj torej 988.

V Ljubljani zaprli šole. V Ljubljani so dne 23. majnika končali šolsko leto na učiteljišču, realki in obeh slovenskih gimnazijah. V prvi dve je prišlo ravnateljstvo državnih železnic, v drugi dve pa poštno ravnateljstvo.

Vdružit odlikovan je bil v priznanje hrabrosti pred sovražnikom na severnem bojišču rezervni poročnik 39. topničarskega polka Henrik Matija Dolenc, sin grajščaka Edvarda Dolenca iz Orehka pri Postojni

na Kranjskem, in sicer z vojaškim zaslužnim križcem III. vrste z vojno dekoracijo.

Izpuščen je bil iz preiskovalnega zapora zopet socialnodemokratski poslanec Glöckl, ki je bil obdolžen, da je vznemirjal javnost (§ 65a) z javnim govorom.

Zanimivosti iz vojne.

Dvakrat ujet, dvakrat ušel.

Franc Vošner, lovec, piše dne 15. marca svoji sestrični Mariji Vošner pri gospej M. Dobnik v Šmartnu pri Sl. Gradcu s severnega bojišča:

Zadnjega februarja zjutraj nam je šlo slabo; bil sem dvakrat ujet, pa sem dvakrat ušel in tudi vsi drugi, nazadnje sem pa še dva Rusa ujel. Sem si že mislil, da bom moral v Sibirijo ali pa na oni svet, a hvala Bogu še sem ostal zdrav. Slovenski fantje in možje smo krepke narave in se ne damo tako kmalu pohrustati ne od Rusov, ne od naših narodnih nasprotnikov!

Človekoljubnost v vojni.

Nemški listi priobčujejo poročilo o Angležinji Buxtonovi, ki je ustanovila v Londonu zavetišče za nemške žene, ki so brez življenjskih sredstev. Dokaz plemenitosti je hišni red v zavetišču, ki ga je Buxtonova sestavila sama in ki se glasi: Mojim gostom! 1. Prepuščam svojo hišo nemškim ženam, ki se zaradi vojne nahajajo na Angleškem v težkem položaju. Prepričana sem, da mnogo Nemcev na Nemškem stori enako za ogrožene angleške žene. 2. Sprejemam samo žene, ki si ne morejo zagotoviti eksistence. Žal se nahaja veliko nemških žen v takem težavnem položaju in prepuščam poštenosti svojih gostov, ki imajo še kaka skromna sredstva, da bi odšli iz moje hiše in napravili prostor potrebnijšim. 3. Moja hiša bo odprta nemškim ženam, dokler mi bodo dovoljevala sredstva. Zato naj se moje varovanke kolikor mogoče omeje in si vzajemno pomagajo. 4. Svojim milim gostom ne morem nuditi takih udobnosti, kakor bi rada. Ne morem imeti služabnic, zato se morajo moje gostinje potruditi same ter si prati same in varčevati z razsvetljavo in kurivom. — Gospa Buxtonova se je s svojimi otroci preselila v najeto stanovanje in je prepustila upravo svoje hiše eni tamkaj bivajočih nemških žena. Kakih 40 nemških žena stanuje v tem zavetišču. O božiču je gospa Buxton obdarovala dvanajst nemških otrok najubožnejših londonskih okrajev. — Ravnanje gospe Buxtonove je pač res sijajen izraz človekoljubja v času, ko je ločilo narode sovraštvo in prelivanje krvi.

Ptiči v bojnih krajih.

Teško je uganiti, kako bo šlo letos ptičem v onih delih Evrope, v katerih divja vojna. Naravni nagon ptičev je izredno žilav in se bodo gotovo vrnili na običajna bivališča. Izreden pogled je bil v začetku vojne, piše neki korespondent lista »Times«, kako so se lastavice v neštevilnih trumah zbirale na razvalinah neke pristave, tik ob robu bojišča k jesenskemu poletu. To za sadnim drevjem napol zakrito poslopje z rdečo streho je bilo gotovo že neštevilnim rodovom shajališče odhajajočih lastavk. Sedaj je obiskala vojna tudi to pristavo; rdeče strehe so izginile in drevesa so polomljena in počrnjena. Toda po svoji navadi so se lastavice še vedno zbirale na onem mestu, se stiskale po kotih zidnih ostankov in se nastanile po zlomljenih vejah jablan. V bližini je divjal boj in vsakokrat, ko je zagrmela kaka belgijska baterija, so se ptiči dvignili glasno frfotaje proti nebu. Kaj bodo delale lastavice in drugi ptiči v tem letu v belgijskih zidovih? In predvsem, kaj bo delal slavček? Okoli binkošti so vsi belgijski gozdovi ob Marni in Aisni polni slavcev in ob vsakem tihem večeru v maju so odmevali ob bregovih Seine notri do pariškega obzidja pesmi slavčkov. Gotovo se vrnejo zopet tjakaj, in če gozd, kjer so gnezdili v pretekli spomladi, ni popolnoma opustošen, bodo poskušali morda delati izlete celo v bojno črto. Najbrže bomo slišali, kako bodo vojaki, ki se nahajajo v strelskih jarkih, poslušali prepevanje slavčkov in pozabili morda celo na streljanje. Tudi v Karpatih je jako mnogo slavcev. Med moškimi, ki se bojujejo tamkaj, jih je gotovo mnogo, poseb-

no na ruski strani, takih, ki so prišli iz pokrajin, kjer ni nikdar slišati prepevanja slavcev. Kako oznanilo jim prinese petje, ko bo po krvavem dnevu v tihi noči zadonelo iz gorskih gozdov? V Angliji, ki je od vojne razmeroma manj prizadeta, so ptiči letos na boljšem, kakor v drugih vojskujočih se državah, čeprav morajo biti jako preplašeni. ko vidijo, da so parki in razni kraji ob zalivih polni šotorov in taborišč in da se tamkaj, kjer so poprej prepevali oni, izprehajajo ves dan čete vojakov. Na tisoče in tisoče ptičjih jajc bodo v tem poletju pohodili vojaki. Če bi bili ptiči v človeškem smislu pametna bitja, bi se kakor turisti zbrali na kakem drugem kraju, toda vztrajnost njihovega naravnega nagona ni zmožna za kaj takega. V Belgiji rojen slavček mora vsako poletje obiskati le Belgijo; najsi bodo kakršnikoli vplivi na njihove velike polete, je vendar dozdevno, da si vsak ptič izbere in določa sam svojo pot. Belgijski slavci iz preteklega poletja, ki so prebili zimo v Afriki, se bodo to poletje zopet vrnili v Belgijo in poskušali storiti najboljše, kakor bodo pač dovoljevale razmere. Toda v kraje, kjer ne bo živel v tem poletju noben ptiček, kjer ne bo nobenih mladičev, tamkaj tudi prihodnjo spomlad ne bo teh prijetnih gostov. Šele več let po vojni bo mogoče dognati vpliv in učinek vojne na naravo.

Gospodarske stvari.

Lastniki konj, pomnite glede krmljenja konj to-le!

Preskrba krme konjem je zaradi vojne silno težavna. Raznih pridelkov iz dežel, ki so dajale druga leta krmo v naše kraje, letos ni k nam; ovsas se je pa tudi na Ogrskem bolj malo pridelalo. Kljub temu pa mora preskrbeti vojaška uprava pred drugimi dovolj krmil za svoje konje, ker smemo le tedaj upati, da srečno končamo vsiljeno nam vojno, če bo armada dovolj založena z najvažnejšimi potrebščinami.

Vsled teh razmer je naravnih močnih krmil zelo pičlo. Krmil, katerih sedaj ni, pa še dalje časa ne bo mogoče nadomestiti, ker bo večjo množino ovsas dala šele nova žetev, dobivanje sirovin za nekatera umetna močna krmila je pa težavno, ali pa celo nemogoče. Ker je prav pri sedanjih razmerah silno potrebno, skrbeti za to, da se ne zmanjša število konj, moramo urediti za vsako ceno krmljenje tem težavnim razmeram primerno in zato moramo izhajati z onimi nadomestnimi krmili, ki jih še imamo.

Če je vojna prehranjevanje ljudstva popolnoma predrugačila in nas sili, zadovoljiti se s slabejšimi prehranili, ki so celo dragi in so bili doslej zaničevani, moramo tudi konje drugače prehranjevati, kakor smo bili doslej vajeni. Pri količkah razumevanju in dobri volji lastnikov konj bo to šlo in mora iti.

V naslednjem je nekaj nasvetov, kako je mogoče konje prehranjevati za časa pomanjkanja z nadomestnimi krmili, kar jih imamo.

Predvsem je to — pomniti:

Če je treba zamenjati krmo, kateri je konj privajen, z drugo krmo nove vrste, kateri še ni privajen, se ne sme nikoli kar naenkrat menjati. Vsaki krmi nove vrste se more privaditi konj le sčasoma. Zato zlepa ni mogoče dosti priporočati, da se poklada

Zemljevid avstrijsko-italijanskega bojišča.

vsako krmilo nove vrste začetkoma le poleg stare, in sicer prvi dan prav malo potem pa dan za dnem več, tako, da dobiva konj samo novo krmo šele, ko mine teden dni. Žival pa, kateri bi se poznalo, da ji nove vrste krma ne stori popolnoma dobro, se mora še bolj počasi navaditi na njo.

Vpoštevaje to načelo, se priporoča za konje tako-le sestavljati krmo:

a) za težke vprežne konje s 750 kg povprečne žive teže: 2 kg turščice, pol do 1 kg oljnatih tropin, 10 do 12 kg sena, 2 kg sirovega (nečiščenega) sladkorja, poldrugi kilogram otrobov, 3 kg rezanice in 1 kg rižove krmilne moke;

b) za konje s približno 450 kg žive teže (za srednje težko delo): 2 kg turščice, pol kg oljnatih tropin, 5 do 8 kg sena, poldrugi kilogram sirovega sladkorja, 1 kg otrobov, 2 kg rezanice;

c) za lahke konje s približno 350 kilogrami žive teže: 2 kg turščice, 4 do 6 kg sena, 1 kg sirovega sladkorja, 1 kg otrobov.

Nujno se priporoča pri močnem pokladanju sena dajati konjem primerne množine soli. Pri pokladanju sirovega sladkorja je priporočeno dodajati 2% krede.

Razen teh krmil pridejo v pičli množini v poštev izluženi rezanci sladkornate pese, sladkornato močno krmilo in konjski prepečenec.

V posebnih okoliščinah se tudi priporoča, pokladati posušene ostanke iz kuhinje ter zdrobljene pokladati, iz katerih je pa skrbno odbrati meso in kosti.

Kmetijske konje se da po dovršenem kmetijskem delu izključno prehranjevati s senom in z zeleno klajo, oziroma na paši.

Samoobsebi umevno je, konje, ki so tako pičlo prehranjevani, varovati pred velikim naporom, zato jim je privoščiti daljših odmorov, zlasti dovolj časa pri krmljenju.

Izkušnja uči, da dobra oskrba veliko pripomore k dobremu uspevanju konja. Star pregovor pravi: »Dobro snaženje je polovica krme.«

V predstoječem priporočena krmila je dobiti pri »Splošni avstrijski družbi za vnovčevanje živine« na Dunaju, III., St. Marx. Ta družba, ki je neprestano pod strogim nadzorstvom kmetijskega ministrstva, prodaja vsa krmila, ne da bi delala kaj dobička ter k cenam le toliko priračuna, da pokrije velike upravne stroške svojega oddelka za krmila. Če so cene za krmila vendarle visoke, to ni pripisovati neupravičenemu draženju od strani družbe, ampak edinole velikim nabavnim stroškom, ki jih povzročajo izredne razmere.

Od c. kr. poljedelskega ministra.

Kupujte pri tvrdkah, ki inserirajo v „Miru“!

Velika vsota denarja

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 17, Ljubljana.

U zalozi Družbe sv. Mohorja v Celovcu

je nanovo izšla knjiga:

Razlaganje cerkvenega leta
(Slovenski Goffine).

Priredil msgr. Valentin Podgorc.
Mehko vez. K 4.—, za družnike K 3.—, po pošti 40 vinarjev več. — Trdo vez. K 5.40, za družnike K 4.—, po pošti 40 vinarjev več.

Vabilo

na

redni letni občni zbor

posojilnice:

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

ki se vrši v sredo dne 4. junija ob 10. uri dopoldne v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo o letnem računu.
2. Slučajnosti.

Op. Ako zborovanje ob 10. uri ne bi bilo sklepno, se vrši ob 11. uri drugo, ki sklepa na vsak način.

Odbor.

U zalozi Družbe sv. Mohorja v Celovcu

je nanovo izšla knjiga:

Življenje svetnikov
in svetnic božjih.

Spisala dr. J. Rogač in M. Torkar.

Dva dela, druga izdaja.

Cena: Mehko vez. K 8.—, za družnike K 6.—, po pošti franko K 1.— več. — V dva dela trdo vez. z usnatim hrbtom K 12.—, za družnike K 8.80, po pošti franko K 1.— več.

Paramenti!

Mašna oblačila v preprosti in tudi v bogati opremi, dobro blago in poceni. **Plašči** za cerkvenika in ministrante, ovratni plaščki in stole zelo ceno. **Šmizete** v različnih oblikah od 1 K naprej. — **Komplet** z ovratnim trakom od K 2.— do K 2.80, kakršen je izdelek. **Bireti** v vsakršni obsežnosti po K 3.80, K 4.—, K 4.80. **Rožaste svetilke** za večno luč za patentovani steni. Prosimo, da poizkusite, in prepričani smo, da boste stalen odjemalec **oddelka za paramente, knjigarne in trgovine** **Jožefovega društva v Celovcu.**

Vse blago iz prekuhane, kisline proste in neobtežena svile z barvanimi nitmi.

Slovenski molitvenki, cerkvene muzikalle, tudi Hladnikove.

Edino slovensko narodno trgovsko-obrtno podjetje

Hotel Trabesinger

v Celovcu, Velikovaška cesta št. 5.

Podpisano vodstvo hotela **Trabesinger** se vljudno priporoča vsem velenjenim slovenskim in slovanskim gostom-potnikom, ki prenočujejo ali za več časa ostanejo v Celovcu. V hotelu se dobe lepe, snažne sobe po primerni ceni; nudi se izborna kuhinja in zajamčeno pristna in dobra vina iz Slovenskih goric. Gostom-abstinentom se postreza z raznimi brezalkoholnimi pijačami. Na razpolago je tudi kegljišče poleg senčnatega vrta, pozimi toplo zakurjeno. V hotelu **Trabesinger** dobite vsak dan, posebno pa ob sredah zvečer, prijetno slovensko družbo. Slovenski potniki in rodoljubi, slovenski romarji, ustavljajte se samo v edini slovenski gostilni »Hotel **Trabesinger**« v Celovcu, kjer boste vedno dobro postreženi. — Za mnogobrojen obisk se priporoča

vodstvo hotela Trabesinger.

Knjigoveznica Družbe sv. Mohorja v Celovcu

Delo trpežno in okusno.

Vetrinjsko obmestje (Viktringerring) 26

Cene zmerne.

opremljena z najnovejšimi stroji z električnim nagonom

se priporoča za vsa v stroko spadajoča dela od preproste do najfinejše izpeljave.

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

uraduje vsak dan, izvemši nedelje in praznike, od 10. do 12. ure dopoldne.

Varno naložen denar; najugodnejši kredit za posestnike.